

. గిరి కుమారుని పేషు గీతాలు

(1920 — 1928)

విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

V. S. N. & SONS,
Marutnager, VIJAYAWADA-2.

సర్వస్వామ్యములు గర్భాంధకరవి
ద్వితీయముద్రణము - 1958

వెల 2 - 0 - 0

వరలక్ష్మీముద్రాశాల
విజయవాడ - 2

అస్కదీయకంఠమునయం దాడుచుండె
నొక యెదోగీతి బయటికి నుబికిరాదు
చొచ్చుకొని లోనికిం బోదు న్నచ్చిపోయె
నాహృదయ మీమహాప్రయత్నమునందు.

విఫలితపునఃపునఃకృతవిధయత్న
భావితప్రచండభావతథావిదారి
తాస్కదీయహృదంతరంబందుఁ దోఁచె
స్ఫురితసంఘల్ల నవజపాశోణసంధ్య.

ఈమహాసంధ్యో శాశదామయూరి
రమ్యకింకిణికిణికిణిరభసపాద
మంజులవిలాససృత్యసామ్రాజ్యలక్ష్మీ
యగుచుఁ గచ్చపీఠమధుగీతు లనుసరించు.

ఈమనోహరవీణ వాయింఛలేక
చేతఁగున నెంతు నే నశిక్షితుఁడ నంచు
నాలతాంగివిలోలనేత్రాంచలమునఁ
గదలుచున్నది దానిరాగాల మెరుపు.

ఈవిపంచికమీఁద వాయింఛకోర్కి
ఎంత యున్నదో నైష్కల్య మంతవఱకు
తరుముకొనినచ్చె నాహృదంతర మదేఖ
గాఢనిద్రారతుని నన్ను గలతవెట్టు.

అసలు మ్రోగునొ మ్రోగదో అవిపంచి
ఏల మ్రోగదు నాదురదృష్ట మనుము

ఈజనసమూహముచయందు నే శరీర
మాత్రముగఁ బోవుచుంటి నామాచసంబు
నమితతృష్ణాలసం బంతకంత భూమి
మోదినుండి స్వర్గానికి మెట్లు కట్టు.

ఏదో నన్ను వెంటాడెడు నెందుకొరకొ
అగునో జన్మాంతగమ్మలయందుఁ జేసి
నట్టి సగస్కారతేశము ప్రాణములకు
వేచుకొనియున్న యాశయేమో చినరకు.

౪

నిలుకడ యెఱుగవి వనాంతనిర్భరంబు
 కీలి నాభావ మీశీలాదృతపథంబు
 ననుసరించెడు జలజల మనుచుఁ బొంగి
 ఒక్క బొటెన మిగులదేమో చివరకు.

ఈనిశీధిని నాచి త మెంతదూర
 మరిగియున్నది తారక లడ్డవఱకు
 సవత లే మున్న దని ప్రశ్న యడిగినాను
 నవ్వుకొన్నవి తారకల్ నన్ను జూచి.

నాకొక నిగపబడియె నీనవ్యహేను
 మధుకలశ మైచిగాని నాయధరబీబ
 మోటుగ దాస్పృహగమ చే నిట్లు లుండఁ
 గ్రాగి నీగనుచున్న దాకలశమధువు.

అన్యమౌ మహదానంద మచుభవింపఁ
 బ్రాం దీశరీరము బాధ స్మృతిము
 కావలయుఁబోలె నున్నది

ఈమగదసమ్మిలన మ దేల యచ్చ
మైన విసమునె తెమ్మ యామాచిసి యది
క్రోలగలఁడు సుమీ కాలగూటవహ్ని
కలిత మటవె రత్నాకరగచ్ఛసేను.

ఈభనక్రోధలజ్జగుణేక్షణముల
మొగము నాయది కనవచ్చె ను క్తపంగుఁ
డైనవానిదిబలె సప్రయత్నఁ డైతి
నై హికాముష్మికముల మధ్యమ్మునందు.

అకుణపృష్ఠదాభవిష్కృపాపాంగకిరణ
భిరురకతథాపినిర్భిన్నహృదయశకల
ములను గూఢమనఃపాత్రమున నమర్చి
పశ్చిమాశాముఖుండనై పయన మైతి.

ఈలలితసృష్టి యేమొ యీశాలకడలి
యందు గెరటాలు లేవట యందు నెంత
వఱకు వేగిన హృదయబువ్వకె గాని
వాలు పొంగవఱు యెంత బాలునకును.

ఈలలితసృష్టి యేమొ యీశాలకడలి
యందు జలజంతువులు లేవటైనగాని
వాలు తిండిగఁ బెరిగెడి ప్రాణులైన
నదుగునో యేమి చిత్రమో యెవ్వఁ జెటుఁగు.

ఈలలితసృష్టి యెట్టిదో యిందుమీఁదఁ
బాపసెల్లా పరచి నిద్రపట్టకున్నఁ
బట్టినట్టు నటించఁబాల్పరచునటవె
ప్రథితయోగ్యంతరంగేశు పద్మనాభు.

౮

మొదటిసారి నాయెడఁదలో మల్లు నాటఁ
బడి మహాశూలమునుబోలె బాధపెట్టె
దేహము భరించుటయ కష్టమై హృదంబు
రాశి బాడబవహ్ని పరాక్రమించె.

అదిమొదలనంతములుగ నిందు నిగబడిన
శూలములు ముళ్ళవోలిక నుంత బాధ
పెట్టి యంతట శాంతించు వెనుక మల్లు
కలఁకిడిన నంతగా బాధ కలుగఁబోదు.

ఇంకఁ గొన్నా శ్శృవునయేని యింతమాత్ర
మైన బాధయుఁ గలుగనియట్లు తోచు
నప్పుడు నిశాతబాణము లయినఁగాని
యెదపయిన యోగ్య మగు నేమొ పడునువెట్ట.

అప్పటికిఁ జిన్నవాడ ననంతమైన
యీహృదయశల్యబాధ నే నెఱుంగ నసలు
తిరుగుచుంటి మధుస్రవంతికల గోనఁ
బొరలుచుంటి మొయిళ్ళగుంపులకుఁ బైన.

అతినిచిత్రమ్మయగు నిప్పు డది తలఁచ
నే గొకననాంతిర్భుగమున నీమలాడు
నప్పు డొకపాట పాడితి నందులోని
యర్థ మిప్పటి నాస్థితి కతికిపోవు.

ఈనిశీధిని నాచి త మెంతదూర
మరిగియున్నది తొగక లడువఱకు
అవత లే మున్న దని ప్రశ్న యడిగినాను
నవ్వుకొన్నవి తారకల్ నన్ను జూచి.

ఇంతలోన వికాసమ్ము లింతలోన
మీలనమ్ము వీశ్రావణవేళఁ బ్రాగ్ని
శాగనినలగిబిసినదచయముతోడ
నామనోవికాసనిమీలనములు పోలుచు.

నికషవృషదగ్రమునఁ దపనీయ శేఖ
వలె జలదగర్భచిక్కుత్పభల్ గనుఁగొని
నేను స్మరించుచుంటి వినీలమైన
ప్రణయినీ నేత్రముల సితాసాంగ రేఖ.

సాంధ్యశృత్యదీప్తగమురజమ్మువోలె
గర్భఘూర్ణితమంధరగర్జఁ బాలుచు
నీజలదమాల చూచి నాహృదయమందఁ
బ్రణయమధురగీతమ్ములు బాహిరిల్లు.

ఆతఁ డొకవీణ నిచ్చె నా కది సజీవి
మానిపంచికశ్రుతులంగు నవ్వుత మున్న
దది నదిగచిన నాదేహ ముచ్చుతిఖండ
మది నదిగచద నాదేహ మనవిధూళి.

నాపురాకృతిపాప మేమో పలుకద
యూనిపంచిక నే నెంత యూర్తి పొంది
దానిశ్రుతులు విూటిన దానిపైనఁ
బట్టలేకతి కోపము వచ్చి నాకు

శిథిల మైపోననీ నిపంచిక యటంచు
విసరివైచితి దానిఁ బృథ్వీతలాన
నపుడు తెలిసెను నాయూత్మయందు దాని
తీవ్రఘాతమ్ము వచ్చి ప్రతిధ్వనించె.

ఈ కెలన శరత్పూర్ణి మాన్వతశశాంక
 లలితరోచిర్వితాన మా కెలన ఘోర
 ఘనతిరాంధకాగచ్ఛట్రాకాంతఘామి
 అంను సగ మింను సగ ముంటి నవుగ నేరు.

ఈ శరత్పూర్ణి మాచంద్రికాసుధాను
 కీచిలో నున్న నేను స్ఫాకీభవన్న
 వీనశంపాలతాకృతి పూనియుంటి
 ఈ సగము నా స నా కె కన్పించజోదు.

ఉగ్రరాహుచంద్రార్ధబింబగ్రసనము
 వోలె నున్నది నాస్థితి.

న్నేహపూరితమై నాచిన్నప్రమిద
 లోన నెంత మున్నించి వెలుంగలేను
 నర్తి యశిస్సునిచ్చిన పైడిప్రతి
 అస్మరేయమహాభక్తి యపరిమితము.

శుభ్రసీపికాకాంతి దిగిభసమూహ
 గంధఫలకంబులం దలంకానచిత్ర
 నల్లులై వెల్లు నని లోన బ్రమసిపోతి
 నకట! దీపిక ముగల నంటుకొనదాయె

అంటుకొనెనేని యాదీప మతిశయితర
 సాతలోత్సుల ఫణిఫణాచ్ఛనివిసూత్న
 ఘనచలద్రత్న మగుచు శిఖావితాన
 కాంతిచయమున నూర్ధ్వలోకములు ముట్టె.

౧౪

అమృతమూర్తి ప్రేయసినదనాంచలమున
మందహాసోదయం బగుమాడ్కి నాదు
చిన్నిపూదోఁటలోఁగూడఁ జివురులెత్తె
నీవసంతప్రభావమ్ము నేమి చెప్ప

ఈపువ్వుందీవబోదెలో నిట్టై ముడుచు
కొని భుజగమనై నిదురవోఁ గోర్కి గలదు
ఓలి పొగసు నాప్రియురాలివోలె నిష్క
సూనవనలత నాకు శుశ్రూష చేయు.

ఇది మహాశ్రీస్కంధముశువు నాయాశ్రీ
ముడికిపోయెడు నాయక పిడచకట్టు
గమ్యమాకగదిపత్రితోరణము లున్న
నీకునలివేంకటా నచ్చి నిలచినాను.

ఒడ్డు లుగలిన యమృత మోషణో! అయోగ్య
మీశ్వరమ్ముపైఁ బ్రవాహించినావు
ఈభవత్కృప జీనవాహినియ యన్ము
నాఘటము కాలశిఖరభిన్న మగుదాక.

అట నదృశ్యమ్మయగు ప్రవాహమ్ముచోటఁ
బొలములై భావిసమయలాంగలము తగిలి
యాఘటవిభిన్నశకలము లేమిభావ
ములు కృషీవలుహృదయసంకులము లగుకొ.

ఈవిలాసాధికజ్యేష్ఠ మొడ చుడి
 పసలు తొలిసంజరేకలు పర్వినంత
 మధురసీమంతినీచాచమందహాస
 వాసనలు చిమ్ము వెన్నెలల్ గాసె బళిగ.

చూచుచుండ విలాసపుచూపు లొదవె
 గన్నుగవచ్చిట్టచినరి భాగములయగు
 సాంధ్యశీతలమైన యీచల్ల గాలి
 ముద్దుటిల్లాలినర్మోక్తి ముర్కురించు.

కిడు విలాస మీవెన్నెలకాల్వలందుఁ
 దేలియాడు నిరంగవీధికల నడుమ
 నాప్రణయభావరాజహంసీప్రయాణ
 మమృతమాధుర్యపుండ్రోవ లంటి నడచు.

చగచుశీతలమగు దివాచ్చాయలంకు
నీనడక కొంచెముగ స్పృష్టమెసయదియ
ప్రణయసూనపరీమళచ్యాప్తదేహ
కృతకుతూహాలులము పులకితుల మేము.

ప్రతిదినాతసాధ్యానట్లొకనాథ
చగణజనితరానమ్మలు గిరులుకొన్న
నీయురుములోనఁ గలసి ధ్వనించుచుండె
మాహృదంతరమ్మలు నీలమసృణమూర్తి.

ప్రణయినీనీలనీరిజాభమాల కనుల
కాటుకయుఁబోలె గగనమ్మ క్రమ్మియున్న ✓
నీగొడుగునీడల నొదిగి నిలచినాము
శైత్యముగప్రభూ! నవాహాథజలద !

అజగదతీతతేజోవిరాజమాన

మైన సేత్రాంతరమ్ముల నరసి యగసి
కొన్ని జన్మంబులకు మున్న నన్ను నేన
చూచుకొంటిఁ దత్సంయోగశుద్ధశీలు.

ఆప్రణయదిన్యశేయ్యపై నవధరించు
రంగనాథుఁడ నూహకురాని సుఖము
లేమొ యని చూచుకొనఁ ద్రపామధురిమఁ
గలఁగి చూపు నైశ్చల్యంబు గలఁచివై చె.

ఏ నొకసమీరబాలుడ నీప్రసవము
నాకు సమభాగినిగఁ గూర్చినాఁ డతండు
మాపఁస్సరమ్మును స్పర్శనాత్రమునన
పులకితబ్రహ్మపథమునఁ బోవఁగలము.

ఈయనంతపథమ్మున నెంతమార
మరుగుదుమొ మాకె తెలియని దది, తలంపు
నందఁగారాని కడల సంధ్యాసమయపు
ఓరుణరోచులలోన వాహ్యళి మాకు.

ప్రాగుదితచంద్రబింబముపైనఁ దగక
కట్టినటులున్న కొత్తమేఘంపుతునుక
మమ్ముర మ్మనుచున్నది మాటిమాటి
కచ్చటికి మేము నేడు ప్రయాణ మగుట.

నేను పసివాడ నప్పుడు నిత్యశాల
 లీలకొఱకు నొక్కగులాబిపూలమొక్క,
 నాకుఁ జూపించి యిది నీది నాయనా! య
 టంచు నాయేను పుడిపె మాయమ్మ సిద్ది.

అనియ మొద లాగులాబి మొక్కన్న నాకు
 నాది యనుభావ మేలనో నాటుకొనియె
 సలదిగంతగుండలి నురుదగురములఁ
 బిలుచుకొనినచ్చి దానికి వీరఁ జేతు.

ఆ మొలకగూడ దై నందినాభివృద్ధి
 పొంది యొకనాటిప్రొద్దునఁ బూవు పూచె
 అందులోని తుషారమ్మ లమృతధనులఁ
 టనియె మాయమ్మ తన కది యాయు వంట.

నేను నీరమ్మ నామె 'ధుని' యిరువురము
 పోయిపోయి చొచ్చితిమి యంభోధిలోన
 సంగబుధియు నూడ తానె మే నున్న యట్లు
 శౌరవము చేసి తనలోన గలుపుకొనియె.

౨౨

అలసి యీనిర రతటబునందు నేను
విశ్రమించితి వనదేవతాశ్రమమున
నామె యాతిథ్య మొసఁగి నా కమృతమైన
యాప్రసవ మిచ్చి నన్ను రక్షించు నునియె.

అది యనుభవించునా నలదా యటన్న
సంశయకృశానుకీలల సమసిపోయి
దృఢవినిశ్చయచ్యుతుడ నానివ్యసుమము
వాసనలు చూడ నే చూడఁబడియె నరుము.

అది మొదల యీప్రసూన మంతంత వాడి
నత్తలై పొవుచున్నది వనరమ యరు
దెంచి పూవునుగూర్చి ప్రశ్నించునేని
యే మని వచింపవలయునో యెఱుంగరాదు.

ఇహ్వామను బ్రయాణమై యేగియేగి
చాత్రబింబమ్మునో జొచ్చి చనుచు నందు
నొకవినిర్మలవిష్ణు రిష్యజ్జ్వలాంబు
నిచయపూర్వమ్ములగు మున్దితిరు పోయి.

ఆర్పురిణి యెందుఁ బుట్టెనో యని మొచటికిఁ
బోవునో యని సంశయంబులు ఘటల్లి
యిగ్మగము విఱువగకల నేగినామ
ఎంత యేగినఁ దూద కానిపించలేదు.

పోవుచుండ నే కొకసేటిబొట్టు నయితి
ఆపయినఁ గొన్ని నాళ్ళకు సంబుకణ మొ
కండు ననుఁ జూచి 'నది మొదల్ కానిపించ
లే' దని వచించె నది పట్టలేదు నాకు.

౨౪

ఒకవిచిత్రమయైన స్వప్నకథ నీకుఁ
జెప్పెదన అది ప్రళయనిశీధమంట
పొంగిపోయి సముద్రాలు భూమియెల్ల
బుసబుసని నుద్వలో మున్నిపోయెనంట.

నాలుదిబ్బలు మిగిలియున్నవంట యాగు
నల్వరము నీవు నేనును నాజనకుండు
నాసఖుఁ డొకండు నిలిచియున్నామంట ప్రళ
యాతిభీకరమంట గగనాంగణంబు.

ఇంతోఁ జూడ మిగిలినా మీవు నేను
నిఖిలవర్ణాతిభీకరస్థిగములగు
ప్రళయమేఘకాంతులను గన్నడియు నీవు
కన్నడవు తుద కేన యొక్కడ మిగిలితి.

అమృతవిభృతమ్ములైన నీయక్షులందు
నఖిలవిశ్వము నవుగ! నా కగపడునఁజె
ఈవిశాలమ్మయిన నీయావిలోచ
నములలోనఁ బ్రతిఫలించె నాహృదయము.

ఈసుహవిశ్వముఁ బ్రతిఫలించఁజాలు
మన యనంతత్వగర్భితసుధుగభావ
ధునికి జన్మస్థలంబు నాతరువు నిదియు
నాజననిగర్భమున కల్పమై జనించె.

అస్మదాదికరేణుసహస్రములను
దనమహాగర్భమునయందుఁ దాల్చియున్న
ఆయమ యనంతమూర్తి నా కనవగతము

ఈస్రీణయపయోరాశి మధించినారు
ఆశ కవ్వపుగిరి నున స్పహిపతిగను
తరచితరచి బలమ్మెల్లఁ దరిగిపోయె
తరచి తరచి భుజమ్ములు నిరిగిపోయె.

ఆపయోరాశిలోఁ ద్రిగోకాతిభీక
రముగ విషనహ్ని సాలాహాలము సమాదృ
వించె నది యొప్పుగలిగి దేవీగళమ్ము
నందు నిలిపితి నేను జ్ఞానాకృతి నయి.

అది గళమ్మున నిలిపినయపుడె నీవు
నేను నొక టైతిమే పురంధ్రీ! శశికళ
సాంద్రీశిశిరముగ్ధసుఖారసస్రవంతి
మనశిరస్సులఁ దాండవించెనె లతాంగి!

ఏ నొకప్రవాహగామిని యూని యూని
మొదలు తుదలేని యీమహాభోధియాదు
నొకసముచ్చితశైలతుంగోర్మినలన
నీయదారతీరమునకుఁ ద్రోయఁబడితి.

దిన్యజంబూవికుంజప్రతిహతరయము
లగు ధుసేమతల్లీతరంగాశ్వసితము
తైన యీభూమిఖండములందు నీవు
నాకుఁ గన్పించితి సుధాగసైకమూర్తి

మఱిల వీడఁగఁబోయిన మనలఁ జూచి
శరధి శాంతితరంగమై స్వచ్ఛవార
శిఖరడిండిరసౌధసుస్థిని జేర్చి
లాలనము చేసెఁ బొత్తుబాలలవిధాన.

ఇచట నొకపెద్దయంబుధి యచట నొక్క
పెద్దయంబుధి యీమధ్యఁ బ్రధ్వినూర్
మరి ద్విపాక్ష్యంబులందుఁ దారాధ్వనికష
శిఖరమగు నృక్షతతిచేత శీతలంబు.

ఆపథమ్మున నీవు నే నరుగుచుంటి
మస్కనీమాననాబ్జంబు లమృతపథుగ
ముగదిన్యగీతములచే ముఖరితములు
పథ మతిసుగమ్య మయ్యె నీపరమకరుణ.

ప్రాగ్నిశాయాతమృమమందపనధూత
మైన యీతరుపుష్పంబు లంజలి గొఱి
సాచినన్యస్మితాకృతి వేదియుండె
నమృతధుని యపాంనిధి మన యాగమచము.

నే నొకప్రమాదనగాలుఁ బూనితిని జేత
నాప్రతిసుమఁబునందు నే నవఘళింతు
గ్రధితములు నిగు వరుసగా తొరకములు
కోరకములు కుట్టలములు కుసుమములును.

మొదటిమొగ్గలు నీకృపాముగ్ధదృగ్గ
భస్మి యెరుఁగమి వికసించి పరిమళించ
నచటిని భవత్కృపాలోకనాశచేతి
నర్థవికసితమ్ములు తుహినాశువదన!

ఈ చివరగ్రుచ్చబడిన పూలెల్ల విరిసి
నీవదనచంద్రమండలనిస్సృతామృ
తాభిషేచనమునఁజేసి యాశలందు
ధృతమధుస్రుతిఁ దేంట్ల కాతిభ్య మిచ్చు.

ఈమహానకాశమ్మున కిచట నేను
అచట నీవును నిలచి మోహనదృగంత
మాలికాప్రసారమున నీచుధ్య నున్న
సీమ పుష్పచయమ్ముగాఁ జేసినాము.

ఒకరి నొకరము కలసికో నురికి యీశ్ర
సూనపూర్ణావకాశమ్ములోనఁ జొరఁగ
నిర్వరమును బుష్పాకృతు లెనసి లుప్త
భిన్నరూపులమై విడంబించినాము.

తెలిమెరిగిలుగుంపులోని నిగ్గులవితాన
విరిసిన యచంద్రచంద్రికావిమలరోచు
లొలసి మనపైన నొక్కరి నొకరిలోన
సీపవనచంద్రికలు గ్రుచ్చి యెత్తుచుండె.

హూర్పుకనుమల వసుస చంద్రునకు దాకు
శిఖిగములచాలుతో సుధాసిక్త మయ్యె
నాశరీగమ్ము సిక్త మైనది భృశమ్ము
అస్మదారోహణావరోహణములందు.

అమిత వేగాన గిర్యుపత్యకము లెల్ల
గడనిపోవుచు శిఖరశేఖరములందు
శిశిసంపమంజులస్పర్శచేత సాలసి
యమృతమూర్తిని దన్మయత్వము భజింతు.

ఇన్నిశిఖరంబులందున నేగి యేగి
యీమహాస్పర్శసుఖ మేలొ యెఱుంగలేన
ఉన్నతోన్నత మీశిఖరోజ్జ్వలాగ్గి
సీమ శశిలోన నీవు తోచితివి నాకు.

సూర్యుడను నేను పొగ్గి శాసుందరీము
ఖారవిందసుందరతిలకాకృతి నయి
యుదయ మందితి నాకోస మెదురు చూచె
విడిలు రేకల నీప్రొద్దుపొడుపుపూవు.

ఓదయా సనగంబు స్వీయోజ్జ్వలితపి
శంగవర్ణసుందరదళచ్ఛవులచేత
నామెయును ముగళిశిరకరాలి నేను
ఒకరి నొక్కర మనుసరించుకొనినాము.

మాపసస్పరాలోకనమధురదీర్ఘ
రమ్యసుందరాపాంగసూత్రములచేత
ననిలపథములఁ దేజోమయమ్ములై న
ముళ్ళు పడెఁ బృథివ్యాకాశములకు నేడు.

ఈసుధార్ద్రశాఖానది యేను కలసి
కొన్న యీయెడ గుఱు తిడికొన్నగాని
ఆసయిన నేన ప్రవహింతు నధికమూర్తి
నామె యే మాయెనో తెలియంగరాదు.

వేగ మాగి శాంతమ్ముగా నేగుచుండ
నేను శారదస్వచ్ఛవిజ్ఞానమూర్తి
నామె నాయట్టయడుగున నణగియుండఁ
బోలు చిక్కణశ్యామజంబాలమూర్తి.

జలనిధిసాగ్రంత మద్ది పార్శ్వములయందు
బంగరుంబచ్చకం కెలు వదలి సొగసు
చాలుకట్టిన యీరాజనాలపైరు
నందు నామె ముమ్మూర్తుల నవఘళించు.

ఈనవనసంతసచుయ మి లేగుదేంచి
చిఱుతపువ్వుదోటలెల్ల లఁ దిరుగు ప్రణయ
ముగఁచుూ రిని మత్పదాంభోజములను
వికసితసుమాతి థేయ మర్పించె జూను.

యుగయుగాల నసంతపుటాఱపు లెల్ల
దాచికొని భావిమధుసుసౌందర్యచిహ్న
గర్భితమైన యీసుగుళాండము లివి
దివ్యయావనవతులలు తేజరిలు.

ఆతిథేయమ్ముగా లబ్ధమైన యీసు
మప్రకాండమ్ము సమకూర్చి మాలఁ గ్రుచ్చి
ఇది భవత్కంఠసీమ నర్పించినాను
సీవు ధ్రువమండలంబున నిలచినావు.

నీనిజస్వరూపమ్ము ధ్యానింప నెంచి
విశ్వన స్వంతరమ్ముల వెదకి వెదకి
కొసకు నాహృదయాంతరకొటరస్థ
వైన సూక్ష్మాకృతిని విన్ను నే నెఱిగితి.

నేను ప్రాపంచికముగ ననేకకార్య
లగ్నహృదయుండఁబోలె నెల్ల రకుఁ గానఁ
బడుదునేకాని దేవి! నాభావ మెప్పుడు
నియ్యిలగ్నంబు నీపాదనీరజముల.

నీవియోగ మ్మటంచు నే నిక్కువముగ
 నెఱుంగ నే యెఱుంగను నాదుహృదయసీను
 నీ వకృత్రిమభావనానిశ్చితాత్మ
 వెల్లపుడు చూర్తి కటితేవే యటనుము.

ఇది యెచటనుండి వచ్చిన దీవియోగ
 నహ్ని యెచటి దీసంయోగభావశాంతి
 దేవి! నీగీతములు పాడి నిన్యమైన
 సీదుసంయోగసుఖవార్ధి నీదుచుంటి.

ఎపుడు నీపాట లే నాలపించలేనో
 రవులుకొనును నాదుహృదంతరమునయందు
 నీవియోగాగ్ని యపుడు.

ఈపవిత్రకార్తికికసంధ్యాపవనుల
నొలయు జరతాతపములఁ గృహోపవాస
కార్యమునఁ దూలిపోయి నాకాశ్వు సాంధ్య
నృత్యదీశ్వరు నివి తలపించు నెటులు.

ఈపవిత్రసంధ్యాకాలనృతనవారు
గాంశువులు శశక్షితజరమ్యములు నాదు
మేనఁ జందనమునుబోలె మెత్తబడియెఁ
గనులు నాయవి నిష్పకల్ గ్రక్కఁదొడఁగె.

భవమహాపూజఁ దన్నయభావమందు
నాపయిన నీకటాక్షసంతానలహరి
ఇంతి! నీవు దోసిశ్శో నెత్తిపోయ
శివశిరఃప్రదేశకృతాభిషేక మయ్యె.

ఈయుషఃకాలశీతవాతోర్ని వేచి
 క్షవ్వవేణాసరితుల్యః గృతేనిమజ్జ
 నాతిథౌతశరీదులమై శివార్చ
 నోపవాసవ్రతం బూని యుండి మనము.

భుక్తపూర్వాహవేశకుః బోయి భక్తి
 మోసులెత్తఁగ నాసంధ్యముగఁ బొనర్చి
 నట్టి శైవమహాభిషేకానసాన
 మునను గర్హరహరతి పూనినాము.

ఆమహాఖండహాగతియందు దీప్త
 మైన యిలువేల్పు విశ్వేశ్వరాచ్ఛలింగ
 మందుఁ బ్రతిఫలించిన మనయాకృతు లివి
 అర్ధనారీశ్వరభ్రాంతి నావహించు.

సాగితగుప్తునిచ్యంఽసిరజమృమతగ
 నన్యతరుణల్లి నిండఁ జందన ముండి
 మచ్చహాశ్లేషి తాంకసంవలితమగు గ
 శమ్ము కాలాగురుకళంకితమ్ము చేసి.

కన్రుకస్తూరికాతిలకమ్ము దిద్ది
 ఫాలసీమ, బంగరుచంద్రవంక పొదిపి
 దీర్ఘ రమ్యసీమంతవీధికఁ గనులను
 గృహ విభూతిరేఖలను దీర్ఘీకరించి.

నీయెదుట నిల్చి నిన్ను ధ్యానించుచుండ
 మార్గశీర్ష పు భూద్రప్రమాణమైన
 మంచు మత్తనూనల్లి కాంచలముల
 మసలుచున్నదిసూర్యే సంబంధివోలె.

౪౦

ఈనిభృతపవిత్రైకాదశీనిశాపి
 శాంతశ్రీకాలనాథపూజాసమయము
 లందు ముఖమండపమునందు నందఱివలె
 నాప్రదీపము వెలిగించినాను నేను.

ఇవియుఁ జెంగల్వమొగ్గఁగో శివకషాయ
 పులకితజటాగ్రశేఖరమ్ములొ ప్రదీపి
 కలు శీవాలయముఖగృహజ్వలితములగు
 దివ్యతారక లన్న భ్రాంతి కలిపించు.

అస్మదీయప్రదీపకాభ్యంతరమున
 స్రవ్యలితమైనయది పరబ్రహ్మదీప్తి
 దేవి! తానకకరుణాప్రదీప్తినలన
 నీసమాగతేతరజను లెఱుకలేక.

నీపయినఁ బాడినట్టి నానిభృతగీతి
పాడుటయె పరమార్థ మ్మాపై న దేవి
అందుఁ బ్రత్యక్షరమ్ము నీమందహాస
బాలచంద్రాతపములలోఁ బ్రజ్వలించు.

బాలకులు మూగి వెన్నెలవ త్రికొరకు
శ్లోకదృష్టులు వెదుకాడుచందమునను
ముగ్ధహృదయులు నామిత్రములు మదీయ
గీతికార్థన్ములకు వెదకెదరు దేవి!

౪౨

అల్పబుద్ధు లజ్ఞాతదివ్యాస్మదీయ
భావ లీమరదృష్టదేవతలు వచ్చి
ముగహృదయుండనైన నన్ మోసగించి
నాహృదయగీతి లాగుకొన్నారు దేవి!

విమలమృదుగీతివై ఖరుల్ విస్మరించి
విస్మరించిన దిగులులో వేకురునయి
మత్పురాగీతికాంచలమార్గ ములను
దిరుగుచుంటి నున్నతునికరణి నేను.

భవదనంతభావములఁ ద్రిభాగశేష
మైన యీదీర్ఘ హేమంతయామినులను
గలతనిద్దురలో స్వప్నకలసచేత
సీవు సాక్షాత్కరించుచుంటివి లతాంగి.

పృథివి యంతయు నీపాదపీఠముగను
నలనరించి యనంతాకాశ మావరించి
అనిలవీచికా స్తంభన మాచరించు
నిన్ను సేవించుచుండు రగ్వీవరుణులు.

౪౪

ఈగనాక్షంబునుండి నాపైఁ గవిసిన
వీయుపాశేఖి లివియు మత్స్యేయసీప
భాతవేళాశిశిరముగపంకజాత
మృదుకరస్పర్శవోలే నన్ మేలుకొల్పు.

మీలితాక్షుడనై సెజ్జ మెదలుచుండఁ
దెలివిపొలముల సాగసు లెల్లలకుఁ దగిలి
నామనసు నేదొ యొక్కయజ్ఞాతపూర్వ
మైన యచుభూతి కలిగె నాయంతరాత్మ.

అనిమేషార్థమున భాసమయ్యె నాకు
గతిభావరీసుఖదుఃఖఘటన లెల్ల
స్వాప్నికము లని సత్ప్రకాశమున నింకఁ
బోదు నని పులుగడిగిన యుత్రైముల్లు.

ఈప్రణయగీతి చిత్రమే యేరితోడ
నైన నేనుండ జగ్గరకేని రాదు
నాను నేకాంతమునయందు నన్ను మరుగఁ
జేసినది హాసభావసుశ్రీలచేత.

అమధుంగీతి నేను నేకాంతగోష్ఠి
నున్నయప్పుడు నీవు రా నొక్కయింత
కొంక వాగీతినతి త్రాపాకోమలాత్మ
అది మనము నర్మగోష్ఠి నున్నపుడు రాదు.

౪౬

అమృతతీర్థరంబునం గ్రుంకులాడఁ బోయి
యీదనుక దేవి నీవు రా లేదుచూనె
నీకయి శశాంకమృదుయామిసీపరీమ
శానిలములలోఁ జూచుచున్నాను నేను.

రంజితాధగతాంబూలర కిమంబు
చిఱునగవు తెల్ల దనములోఁ జిటిలిపోవ
నెదురుగాఁ దోచి నాకు నందిచ్చినావు
చిన్నిశిశువుచుబలె తీర్థసేవఫలము.

అరయ నందీశ్వరుని యీషదంకురతవి
షాణయుగరమ్యమూర్ధదేశంబువోలె
హైమజలదంబుకొసలఁ గోరాడుచుండి
చల్ల నయ్యె మాయెడల నీచంద్రరేఖ.

ఏడేనిమిదేండ్ల కూకట్లు లెదుగరాని
 కుఱ్ఱవోలిక భావముగ్ధుడను నేను
 ఎప్పుడేని నముగ్ధుడనేని యితర
 జనుల సంఘర్షణప్రతిచ్ఛాయ లవియు.

కాదయేని చేమంతి ఆఘాతయోగ్య
 వైన నిన్నుఁ జుంబింతు నేలా! విలాస
 మొలుకు నిన్నుఁ జూచి యానంద మొందలేక
 చెలువుతెక్కల విడిలదీసెద ని దేల.

౪౮

నీ వనంతభావాలయవై విశాల
భావసామ్రాజ్య మేలుచున్నావు దేవి!
నీకృప న దెంత భావమేనియును సుపరి
చితమయట్టులఁ దోఁచు నాచి తనీధి.

ఈప్రణయభావగీతము లివియు నీకృ
పాతిశయమునఁ బూవులేనట్టిచోటఁ
దావియును క్రొమ్మెగిలులేని తావునందు
శైశిరప్రవృత్తిరంపరల్ సంతరించు.

ప్రేమగీతాలు

శ్రీదమై శాంతమై సమీచీనమైన
యన్యయపదంబునందు సింహాసనమున
నీ వధిష్ఠాత్రి వేలుచున్నావు కమల
పవనములు నీచు నీపదాబ్జములనుండి.

అకట! కామాదులైన యీయారుపగ్వ
తములు నచ్చినవే వచ్చుదారి కడ్డ
మిన్నిదినములుగాఁ బ్రయాణించుచుండి
యన్యయపదంబు పొలిమేరలైనఁ గనక.

౧౦

ఇవి మహామోహపుంభూము లిచటనుండి
వివిధకష్టంబులు ననుభవించినాఁడ
అచట ముక్తిపొలాలు నం దెచటఁ జూచి
నను సుఖాలె పరిమళించినవి భృశమ్ము

ఎంతయెంతకష్టమ్ములకేని మొగ్గి
ఎన్నిమోహాలనైన జయించినాఁడఁ
బూర్ణయత్నమ్ము చేసి యీముక్తిపొలము
గట్టునెత్తమ్ము కొంచెము గదుముకొంటి.

ఇరులు గ్రమ్ము నీప్రాద్దున మఱలఁ జూడు
గదుముకొన్న ముక్తిపొలాలు వదలిపెట్టి
గెలుచుకొన్న మోహాల నేలలకు వంగి
అకట! సాలోచనాత్ముడ నైతి నిట్లు.

అతివ! యీకుండ మూడి నిత్యాగ్నిహోత్రీ
 నైన నాదుకర్మిష్ఠితకగు సహాయ
 పడెద వీరౌగ పోయి నాపలితనేత్రీ
 కోణములు జ్యోతులై వెలుంగు గృహలక్ష్మీ!

వచ్చిన వసంతమల్లి కాప్రసవదామ
 ములును మంచిగండ న్మంజులుల ఘటించి
 అహుతిగఁ జేసిన యిప్పుహగ్ని యందు.

కనుగొనినవారు నను వసంతుని సుమాస్త్ర
 గుఱిచి యజ్ఞదీప్తితుఁ డనుకొనిరి గాని
 కేస్తురాలవు నీవ యగ్ని సమకూర్చు
 నగు నిజానికి కర్మిష్ఠి నని యెఱుంగరు.

౨౨

పగలె రాతిరినలె తమోభయద మయ్యె
గగనభాగగరితమేఘఘటలవలనఁ
గురియుచున్న నర్న మ్మిది కురియుచుండె
నేగుచున్న నే నిట్లుల యేగుమంకి.

పటపట నెగుల్చుకొని నేలపైకి నులుకె
నేమొ యామిన్ను లచ్చట నీశరీర
ముత్పులక మయ్యె నే నుఱ కూహ నేతు
పిడు గ దె ల్లుందు నాపై నఁ బడునయ్యేని.

ఆర్ద్రవసనాంతపిహితో త్తమాంగుడైన
యేను నభిసారికంబలె నేగుచుంటి
నాచను ప్రశస్తపథ మెచ్చటో

ఈవిలయ వాతవర్ష పాతావసరము
పూర్వకార్తాంతికానిష్ఠమును సుదీగ్ఘ
మైన మనజీవితంబునయందు సంది
యములు కలిగింపబడుచుండె నమ్మతమూర్తి.

ఈవిలయ వాతవర్ష పాతావసరము
నగు మనపురాకల్పితమైన ప్రణయ
సౌధ మట్టిను కదలి భూస్థలిఁ బ్రసాత
మగునొ యనుసందియమ్ము న న్నావరించు.

ఇతడు విలయాధినేత కాదే శతాంక
మాళి యీదేవదేవునివ్యాలయమున
నాందిపీఠముకడ భావనాప్రకల్పి
తాస్మదుభయమూర్తిగ సమర్పాత్ముడైతి.

౫౪

ఈపయోధితరంగమ్ము లింతనటకు
పరువులై వచ్చి యొడ్డున విరిగిపోవు
ఈయనంతనైల్యమ్ము తా నిచట నిచట
తెల్లని కరళ్యలో వచ్చి తేలిపోవు.

ఈయనంతశూన్యమును నైల్యించె నెనఁడు
ఆమహానైల్యమును దిగంతాశ్చతమయి
ముంచుకొను వార్ధిఁ బ్రతిఫలించిచె నెనఁడు
నన్ను నీవార్ధితటి నిల్పినాఁ డెవఁడు.

ఈయంతనైల్యమ్ము నాయాశేఁ
మందు వ్యాపించె నాజన్మమాది

సుకము సాలమునందు వ్రాసికొని యెరకు
పుట్టిరో వారికి వసంతము సుమనోజ్ఞ
మైనఁ గానిమ్ము నాకు నీ వన్న మేను
జలదరించున ఓయి! ఆపాఠజలద!

నిను మదీయగిరాంబీధి నిలిపి శైవ
సాంధ్యతాండవనూపురస్వనము లొలుకఁ
జేసితిని నీవు మింటికి క్షీతికి నేను .
కవుల మైతిమి హృదయదుఃఖములు పాడ.

నీవు జగమునఁ జీకట్లు నిండఁజేయ
వెలుగు చొరని యింటిమూలలకుఁ బ్రాకి
ముసుగుమప్పటిలోఁ గన్న మూతవెట్టి
పాదలు పెనుచీకటిని శాంతి వెదకికొందు.

౫౬

ఇది ప్రసవజన్మ మెత్తిన దిదియ చాలు
నన్ను నచ్చహైమనిగళిబంధములచేతఁ
దనయెడకు లాగికోఁ బల్కుత్రాళ్ల గూడ
నేటికో నన్ను బంధించ నింత తివురు.

ఇది యొకఁడె బంధ మని మది నెంచికొంటిఁ
గాని యీరెచ్చు యీకొమ్మ దీనిచివర
పాలుచు చివురులు పిందెలుపో యివెల్ల
నన్ను లాగఁజూచెడిని బంధములు వేసి.

విక్రముగ ననతిక్రమణీయమైన
దైనచును నూర్ణ నాభికృతమగు చెట్ట
వాగురఁ దగుల్కొని కృతమహాగనుడను
వెలికి లోనికిఁ గాక తపించుచుంటి.

అసలు నడిసంద్రమందు గేహంబు కట్టి
యీతుపానుల గని భీతి యేల పొంద
ఒక్క వేళ యీవార్నిధి యుబికివచ్చి
నన్ను ముంచునే యని యనుకొన్న నేమి.

నాగృహము గుర్తుగానున్న నావికులకుఁ
దొలుతతోజల మనసులోఁ గలకెగాని
ఈమహావారి కదియు తుదా మొదల గ
ణించుకో నొండు రెండు కన్నీటిబొల్లు.

ఇప్పుడు బిట్టగ రేగెడు నీతుపాను
క్రమముగాఁ దగ్గి పోవును కాక యేమి
చేయఁగల దూరకే పొంగి శిశిరమైన
కెరటములమీఁద నన్ను నూగించునేమి!

ఎట్టయెదురుగఁ దోఁచెను కొట్టనచ్చి
 నట్లు కోసిన కొండకొ మ్మనఁగ నీశఁ
 రత్నమయకించిదసితసేరదము వాయు
 పథముకడఁ దాఁకి తారకాససము మిగిలి.

కాన్తుకొమ్మల గోనఁ జీఁకటులు ముదిరి
 ముడులుపడి నేలపై గాలి పడినయల్లు
 నీలచిక్కణములు చల్ల నీడ లొలసె
 మఱల నిట విశ్రమింపఁగ మఱను పుట్టు.

పొదవెలికి వచ్చినట్టి లో నిదురవోవు
 శ్వాపదముకాలిగోరు నా నరలు మొగిలు
 చాటుబడి యర్ధవిస్పష్టచంద్ర రేఖ
 నాయెద సమాశ్రియించు పునారిరంస.

ఈవిశాలము నందనోపేత మమృత
దంబు సుఖనిధి స్వర్గఖండంబు దీని
మృదుహృదయమందు నేన నిర్మించుకొంటిఁ
గడు నదివ్యవస్తువుల సంఘటనపరచి.

ఈమయానిర్మితస్వర్గ సీమయందు
నిఖిలవర్ణ సుందరతరస్నిగ్ధమైన
హరిధనుఃఖండ ముదయించె నాధనుస్సు
చివరలును వానజబులచేతఁ గరగె.

నాస్వరు తమడేత్రసంతతులు రాజ
నాలు పండెను తొలివిత్రనాలు పండె.

మనవి నాహాని కచ్చువోసినదిసూచె
సకేయ ముగ్ధస్థిబ్ధ యీశన్నియావు
నియతిభావుడనై యొడల్ నిమురబోవ
నాయొడలు నాల్కతుద చాచి నాకజ్జొచ్చె.

తరచి గిలకొట్టరాదును దరకమీగ
డలును చిక్రుపలై వెన్నయు వెలలరాదు
సుప్రసన్న నిత్యము లామెచూపు లట్లు
వికృతిరహితమే తత్ప్రకల్పితపయస్సు.

ఉజ్జితాఘడివ్యమ్ములౌ నుభయసంధ్య
లను బరస్పరసేవావిలాసనేత్ర
లగు భవత్పితాపాంగపయఃప్రవాహ
వీచికాసుఖ స్తిమితవిలోచనుడను.

కృతమహిమనితిప్రదోన్మతమస్త
నిహితమై యస్యగ్లాఘోభిపిహితమైవ
తే శివభార్యాపనమ్ములు మస్మణమయ్యై
మనమొసంగు పూజాకుంకుమమ్మునలన.

ఒడ్డిగిలఁజెట్టి కొడితీసి యుజ్జ్వలింపఁ
జేసిన ప్రదీపికాకాంతిఁ జీకటులును
పొప్పలై కపురాగతివెలుఁగులోనఁ
బొదలె జ్యోతిస్సులన దేవిపదనఖములు.

ఈశరద్రాత్రి శైలకన్యాసుహాస
రంజితాత్మలము శివశిరస్సుమీఁద
సగము నిండిన చిన్నారిచందమామ
మొగిలుచాటున వెన్నెల మూసబోసె.

వానకోయిలనై నేఁ బిపాసఁ దగిలి
వృతవిసేలాబ్దమున నొక్క టెక్క విచ్చి
ఎండ పలుచనిపొగ నొక్క యెఱక చాచి
పైకిఁ జూచుచునుంటి నీరాక వేచి.

అతికృశీభూతమగు దేహయష్టితోడ
శారదాచ్ఛనీరదము క్తజలకణంబ
వైన నీ వేగుదెంచి న న్నంటినావు
లేమ ! నీ వంటినట్టులే లేదు నాకు.

శిశిగమధుమాసములు గతించి కృషికులు పొ
లాలు దున్నిన నాగేటిచాలులందు
ఁక్కలను జూచుకొని నీటిచుక్కవైన
నీమృదుస్పృగ్గలో మేను నించుకొందు.

ఈ చిలుతము తినుము చూచి యెల్ల వారు
ఏనుహానారిరాజ్ఞిగో విడి దొరకెను
ఏనుహాశుక్తిగర్భాన విడి జనించె
నని మహాశ్చర్యచేతస్కు తైరి దేవి!

శుక్తిగర్భము చేసిన సుకృత మేమొ
దివ్యరత్నపరీక్షకుల్ తేరి చూచి
ఇది మహాశ్చుత మనిరి యేదీప్వమాదు
చిలుతముతైస్కు లిట్టివి యెలుగ మనిరి.

మాక్తికాచ్చప్రభల్ చూచి మహజు లెల్ల
స్వాతి తొలివానచిను కెంతస్వచ్ఛ మనిరి
కాని తచ్చుక్తిగర్భసంకల్ప మేమొ
ఎఱిగినది స్వాతిదిను కాక్కడే! శుభాంగి!

౬౪

అస్మదంతరసంభూతమైన కోప
మనెడు ఐహ్నిక విసరితి నామెమీఁద
ఆమెయును నోర్పుతోఁ గలినంత కాలి
ఎంత కటికతనమ్మని యిడిసిపోయె.

కడగి నాయెడ నిండి పొంగారు ప్రేమ
పూర మాయమమూర్తిపై భారపట్టి
క్రుమ్మరించితి నామె న్ గ్రుచ్చియెత్తి
సీహృదయ మెంత చిక్కణనిభృతి మనియె.

ఒకమహాసంస్కృతిఫలంబు నొందువేళఁ
దలఁతు నామె నాకాలిసంకెల యటంచు
ఒకమహాసంస్కృతిఫలంబు నొందువేళ
మచ్చిరస్థపూజాకుసుమం బటంచు.

కరములందునఁ గరములు కలిపివైచి
 ఇట్టే మనమిర్వురము చెట్టు కట్టినాము
 చిగురునఁ గొసాకులోఁ జిన్నిచిన్నిపూలు
 కాయలును పిందెలును బూచి కాచినాము.

ఈతరువునందుఁ జివురులు లేతలేత
 పూపమొగ్గలు తావులు బుగులుకొన్న
 పువ్వులుగ నన్నుఁ జేసి నీవు తరులగ్న
 కంటకాకృతి వైతివి కరుణమూర్తి!

నిరత మీకొండయందుల దొరలిపచ్చు
 నెత్తిసోతల వేగాన నెగురు నీమ
 హంబుశీకరసంతాన మాకసమునఁ
 జటుతక్కివ్యావజల్లుతుగపురులవోలె

తుంపురులజల్లులాడుఁ ద్విషాంపశిఘ్నము
 లాలసి కిక్కిరితబైన వ్యోమసీమఁ
 నైంద్రకాంక్షకఞ్డసహస్ర మొప్పి
 చివురు తొడగెరు మీట మాఘవతిలక్ష్మి.

నీటిజల్లుతుంపురుల పండరులలోన
 ఇంద్రధనువుల తోరణా లెగురుచున్న
 పెండ్లిపందిరి నన్ను భావించుకొనుచు
 నాయొడలె నాకుఁ దెలియ దీనాఁటిపగలు.

ప్రతిదినమ్మును సాయంసరాగరమ్మ
జలధరచ్ఛాయలందున నిలచియుండి
అగియ మఱిమఱి యనిపింతు నామెచేత
నేను నిన్నె ప్రేమించుచున్నా నటంచు.

మాచిటుతకందుల హసన్మృతోచితంపు
నెలసొడుపు లేత పలుచవెన్నెల చివుళ్ళ
లోన మాప్రేమ నిశ్చితంబైనయదియ
ఈవిధి దినమ్ము ననిపించుటేల నేను.

ఆపలుకులోన నెప్పటిదో పురాను
భవ మొకండు మనఃపథిఁ బ్రాకులాడి
యిదిగదా నన్నిటల ముక్తిపదముతోవ
నెలయఁజేసినదని యనిపించుచుండు.

౬౮

నేను మాయమ్మగొయిడిలోన నింతనాడ
నైనయపుడు నాలోన సీయఖల నిమిడి
యుండఁగావలె నేటి కిట్లుబికివచ్చి
చిత్రదిత్రభావాకృతుల్ చెలువుమిగిలె.

పాడుటకు మున్ను కంఠగగ్భమున నెఱుంగ
రాక యవ్యక్తమైయున్న రాగమట్లు
నిభృతచిక్కణమూర్తుల నీవు నిసువు
లిన్ని సుఖములు దాగినా రెటుల దేవి!

అస్మదీయహృదబ్జనాళాంతరమున
బీజరూపమ్ముగా నుండి విశ్వ మింత
ఇది బహిర్గతమగుదాఁక యెఱుంగలేన
అంత యవ్యక్తశిశుమూర్తి నైతి నెట్లు ?

ఇవి యథాకంఠనిర్గతం బవి తథావి
లిఖితములు ప్రేమగీతముల్ దేవి ! నీయ
పాంగ రేఖాచలన్మందహాసవాహి
నీతరంగాల నానుగుండియ చలించి

ఈవిశాలకృష్ణాతాపివీవిలాస
మృదుశబలశారదాంబుసంపదలఁ గదలు
లాడు జమిలినావలకు సామ్యము కుదురు
నీప్రశాంతాస్మదుభయమూర్తిప్రథలకు.

ఇది విచిత్రమ్ము నాకు నాకే మదీయ
హృదయమున నన్ను నేఁ బ్రతిష్ఠించుకొనుచు
స్నిగ్ధదేవతామూర్తిని నేన పూజ
చేసికొందు నన్ను పరలక్ష్మీదయితుని.

ఈయనంతప్రయాణమ్ము నేగుచుంటి
నా ! ప్రతిమలుపునందు నీవై యిదె కను
మింత దూరమ్ము నచ్చినా వీ నటించు
జ్ఞాపకము నాకు చేయుచున్నావు దేవి !

ప్రతిమలుపునందును జానపదుల బాల
నలె నసంస్కృతములు రాగివైన కేశ
ములును నివ్వెఱవోవు దృక్కులును ధూళి
పిహితదేహమ్ముతోడఁ గన్పించుచుంటి.

కనులఁ బొడిచితి వీయనాగరకజాన
పదకుమారికామూర్తివి ప్రథమమందు
నేను నివ్వెఱవోతి నూహించుకొలఁది
నాకనుగోలంకు నిండుచున్నది జలాన.

ఇది ప్రతిన పూవితిన ప్రవాహింపజేతు
నీయడుగుదమ్ములందు ననేకనాక
వాహినులు వానినీగముల్ ప్రాశనమ్ము
గాఁగ భావ్యాన్తదేశసత్కవుల కెల్ల.

మధురహైనుచ్చదాభిరామయును మదవ
తీరణన్నపుగక్రేంకృతిప్రశస్త
కూజితయునైన హంసిపైఁ గూరుచుండి
భావిశారదామూర్తివి ప్రజ్వలింతు.

ఆసరస్వతి విన్న జిహ్వగ్రసీమఁ
దాండవింపించినట్టి విధాతృమూర్తి
నన్ను నాస్మష్టి నేమి యనంగఁగలరా
మనశిశువులైన భావిసంపన్నకవులు.

అమృతకేశీరహానాథుడైన యపుడు
నీచెవుల నూడుచుండు ననేకప్రేమ
గీతములు నీవు విని యరమూఁతకనులఁ
బ్రతిప్రణయగీతమున కనుచుతి యొసఁగెను.

నేను వినుపించుచు నెయుండు నీకనులవి
మొగ్గులునుబోలె నిదురలో మూఁతపడును
ఆప్రణయగీతి యానాఁటి కనుమతింపఁ
బడక మరునాఁటికై యాపబడును దేవి !

శరదమలమేఘుచుగు నాకసంపు సరసి
శాంతమై తేలియాడెడు చందమామఁ
బోలె నేకదృక్కులను నీమోము కనుచుఁ
గనుచు నేను నిదురపోదుఁగావలయును.

‘బాపి బావ’ లేఖయొకండు వ్రాసినాడు
నేను ముక్తచ్ఛహారమధ్యాన వెలయు
హరివిలినాయకమణినంట సితస
రఃప్రదేశలోలేందీనరంబునంట.

అతఁడు మధువాక్కువగు పరిహాసకాఁడు
కించిదరుణకపోలము కెలని పుట్టు
మచ్చ నఁట శకస్త్రికుచమండలమునఁ
గరగుటకు సిగ్గుపడు చూచుకంబు నంట.

హరిమణిందీవరమ్ములు నచ్చమైన
పుట్టుమచ్చయుఁ జూచుకమ్ము నివి నేనె
ఆశేబలవర్ణవర్ణతమ్మైన దేదో!

ఊహపై నూహ లల్లి నే నొక్కరుండ
నున్నయప్పుడు బంగారుచిన్ని మేడ
బురుజు లొక్కటియా! సర్వమును మహాంధ
కారమున భావవీధిలోఁ గట్టుచుంటి.

ఆవిలాసై కరమ్యసౌధాగ్రసీమఁ
బై డిగొలుసుల యుయ్యాల పట్టెమంచ
మందున సుఖైకతల్పుడనై మహాంధ
కారమున సుఖస్వప్నముల్ గాంచుచుంటి.

బహుళజన్మాత్తసంస్కారభద్రమైన
ఒకవెలుగు నాదుగుండెలో నొదిగియుండె
ఆవెలుగు సోకి నామేడయంత కరగి
పడతి! నే నింతలో దిశాంబరుడ నైతి.

ఒక్క యప్పు డీమేను మహాోన్నతంపు
 పగ్వతమువోలె మిక్కిలిభార మగును
 మఱియొకప్పుడు ననసుకుమార్గకుసుము
 సదృశ మై గాలిపొరలలో జారిపోవు.

అది మహాపగ్వతమువోలె నమితభార
 మైన వేళల నాకు భయంబు లేదు
 గాలిలోఁ బూవురేకునుబోలె నెగురు
 వేళ నాయూర్తి యిది భయావిప్లవ మగును.

ఉండి యుండి యేవేళనో' ఒక్క-మరణ
 మనుచు లేక యెదో రుజ యనుచు లేక
 కప్పరమువోలె నీమేను కరగిపోయి
 చనునొ యేనిద్రోయో మేలుకొనఁగఁబడక.

పలుకరాని జ్యోతిస్సు నాప్రణయమెల్లఁ
 గావ్యరూపమ్ముగా నిట్లు కరుగఁబోసి
 ప్రళయకాలనిగూఢగర్భమ్మునందు
 దీనియాకృతిఁగూర్చి చింతించుచుంటి.

ఈమహాద్వైతభావ మిదింత కుదిరి
 కుదురనియద యేలొ నాహృదయశాంతి
 ఈసుకావ్యాకృతిం గుడియించివైచి
 దివ్యమగు జ్యోతిగా సమర్థింప నెంతు.

విగతతృష్ణుని నన్నింత వెక్కిరించు
 నీపహాత్పన్న

ప్రకృతిసిద్ధమ్ముగా నాకు నర్పఱుతువు
 చరమసంధ్యలు నివి మనోఽబ్జమున కెక్కు-
 నామనస్సు సమ్మర్దజనమ్ము నెడలి
 హృదయకుహరమ్ములో శాంతి వెదకికొనును.

ఉదయసంధ్యలకన్న నాకూహ సేయఁ
 గాఁ జరమసంధ్యలే భావగర్భితములు
 గాఁ గనంబడు నీమొగిల్కడల మెరసి
 కనకగిరిసానువులఁబోలెఁ గానిపించు.

శ్రీమధురమూర్తులను చింగజీవులైన
యట్టి వత్సలాసాభమృ లగుతప్తానయ
వారిరాశిః పుడిసిటఁ బట్టినారు
ఎఱిగిన జనమ్ము నివ్వెఱయే భజింప.

నిభృత మస్మద్ధృదబ్జమ్ము విండియున్న
ప్రాయతేజ మాపుగ్యాదంపతులయెడల
సాభిలాషమై వాక్ప్రవాహములు కట్టె
నమృతమయములు స్నిగ్ధభావాలసములు.

అతిపవిత్రస్మయగు ప్రణయమ్మునెడల
వింత సుస్నిగ్ధుడైన న నీవు నూత్న
మధురమధురకటాక్షసంపదలఁ జూచి
నన్ను దివ్యునిఁ జేయుచున్నావు నరుని.

మధుమధురమంజువర్ణ గుంఫనము కల్గి
 సక్రితది వ్యారసూచ్యభావమ్ము కలిగి
 పరగు కల్యాణిపైఁ బాడఁబడిన తెలుఁగు
 పాట యొక్కటి నీదురూపముగ మారె.

ఈసుకవివైస నాజన్మమెల్ల దేవి !
 అచ్చపుఁదెలుంగుపడఁతి వై నట్టి నిన్ను
 మఱల నాతేనెపాటగాఁ గరగఁబోయఁ
 ద్వత్పదార్పితమ్ముగ నేను ధారవోతు.

౮౦

నాకు సక్షత్రముల దగ్గనగునులన
 నీపవిత్రనిశావేళ నిరిసిపొడె
 హృదయపద్మంబు పాపభూయిష్ఠమును తు
 ధాభిభూతమ్ము నాబ్రను కరయుకొలది.

పొలతి మనపెండ్లి కట సాక్షిభూతుడైన
 గార్హపత్యాగ్ని మఱల నాకగమువెంట
 సక్షతలచేత హవ్యకవ్యములచేత
 సర్పితుడు కానెలేద యే మనఁగవలయు.

మూఁడుపహ్నులు సర్పితంబులుగఁ బొందఁ
 దగినవటవె ! సావిత్రీవర్తంబునందు
 మెఱయు తారకాపదముల మేలిసితులు

శివజటాకృతశ్యామలచ్ఛవీఁ దసర్చి
కోసదేరి యీసున్నిగ్ధకోమలంబు
నవజలదమూర్తిఁ చరమసంధ్యను శిశిస్థు
తరుణశశి రేఖచేఁ బవిత్రం బొనర్చు.

చరమసంధ్యయుఁబలె ఫాలచంద్రరేఖ
నీలజలదకేశప్రసూనజాలమధుర
మూర్తి మత్కులపాలిక ముగ్ధహృదయ
ఈచరమసంధ్య నన్నె యూహించుచుండె.

నీవు వేసఁగినదివోలె నీజనుస్థు
 లావి కేగితి సాగరుఁబోవి నేను
 కల్పితోహతరంగలఁ గదలి కదలి
 మఱలమఱల నాలో నేనె తిగుఁబడుదు.

సాధుజలసరిత్సాగరసంగమమ్ము
 వోని మననాఁటికలయికలోని నాదు
 నాక్రమణ నీదునొదుగుట యుద్దమైన
 యీనిశావేళ నేను నూహించుచుంటి.

ఈమధురపూర్ణి మాయామిసీమనోజ్ఞ
వేళలో నీవు పరచిన వెల్ల సెజ్జ
పైనఁ బడుకొని నిలితమైన లోచ
నములతో నిన్నె మనసులోనఁ గనుచుంటి.

ఇంతలో నాపయినఁ బుష్పవృష్టి కురసె
సవ్యమృగుమల్లికావాసనాతరంగ
గుమ్మ మని వచ్చి నాహృదయమ్ముదాఁక
వాచికొన్నది ఘ్రాణేంద్రియప్రవృత్తి.

కనులు తెరచితి నీముగ్ధకరమునుండి
నాపయినఁ బూలు రాలుచున్నవి విముగ్ధ
హృదయుఁడను రాలుచున్న పూ లేరి పొదివి
కొంటిఁ గవుఁగింట ముద్దిడుకొంటిఁ బెదవి.

౮౪

ఇదియు మార్గశీర ఘృతము వినియు పైమ
 శైలతనయాహృదీశ్వరమౌళికృతమ
 హాభిషేకశైత్యముల సపుడె విరియఁ
 జల్ల మొనరిడె నీబాలచంద్రరేఖ.

తన్నికటదేశసంస్థితారణావి
 ముగ్ధమోహనరేఖలో ముడుతలు పడి
 నాదృగంశమ్ము కుంచుకున్నది దిగంత
 రములయందు ని దేమి శైత్యములు గ్రక్కు.

ఈమహాశీతమునయందు నేమొ నాకు
 గళవితీనస్వరమున గద్గదిక వొడము
 నస్మదీయదేహమున రోమాంచ మొదపుఁ
 జలితలోచనముల బాష్పములు స్రవించు.

మఱిలఁ జూడు ననాపాథ మరుగుదెంచెఁ
దరుణచిక్క-ణశ్యామలాబ్దములనోడ
మఱిల మేఘుని యెడలు శంపాప్రగాఢ
ఘనపరిష్కరిగములయందుఁ గాంతి పొందు.

అస్మదీయవిసీలదేహమ్ముకూడ
నాశు-లాంగనాబాహుహైమచ్ఛనిసుప
రిప్యతనుయి రమ్యమోహనాకృతి నహించు
నన్న నన్ సిగ్గు పుచ్చుచున్నదియుఁగూడ.

నాకు శంపాలతాంగి సౌందర్యరాశి
నన్నఁ జూచి యీశంప సౌందర్యమూర్తి
వనుచు నగి పరిష్కరించు.

౮౬

ఓయి ఆపాథజలదుఁడ! ఓయి!! నీకు
నాకు సామ్యము కలదు విన్నావటయ్య!
నావలెనే నీవును గులాంగననుగుఱించి ✓
ప్రణయసుకుమారగీతముల్ పాడుచుండు.

నీమధురగీతములు విని నేలయందుఁ
బులకలునుబోలెఁ బచ్చనిమొలక లెత్తు
నామధురగీతములను విన్నట్టివారి
ముగ్ధహృదయాలు క్రొంగొత్తమోసు లెత్తు.

నీయుగుఁగు విప్రలబ్ధతా నెలఁతుకలను
గళవళింపించు నట్లే నాకమ్రగీతి
కలును ససధర్మలకు బాధ కలుగఁజేయు
ఓయి! నీవలె నీలదేహుఁడను నేను.

నీవు నానుకన్నున నిల్చినావు దేవి !
 నానుకన్నుగోతులును శారదానుకోజ్జ
 చాణమంజీనికసరంజత్కిణాంక
 వలితములు నాప్రణయగీతి వంపు తిరిగి.

నీవు నాగుండె గదలించినావు దేవి !
 దేవి ! తత్రత్యులగు సర్వదేవతలును
 అనభిహుతములు హవ్యకవ్యములు పొంది
 నాయకర్మిష్ఠత క్షమించినారు దేవి !

నీవు నామేనఁ బెనవడినావు దేవి !
 నాతనూలతపై న మాన్మధవిలాస
 చిహ్నములు తోచి నాదీర్ఘజీవితమ్ము
 మనఃపరస్పరప్రణయాంకమును వహించు.

౮౮

తతపురాకృతకర్మానుగతి మదీయ
భాగ్యము వినిర్ణయము చేయు బ్రహ్మముదల
ననుసరించిరి నాదుపిత్రాదు లగ్ని
సాక్షికంబుగ నిన్ను నాచానఁ జేసి.

అస్మదీయపురాకృతమైన పుణ్య
మింత యని యిట్టి దని నాకు నెఱుంగబడని
వేళలో నీవు మత్కంతవిదళనక్రి
యార్థకల్పితశిల వని యాడుకొంటి.

కర్కసిద్ధాంత మవగతగతిఁ జరించి
నాసుకృత మూర్జిత మ్మన్న జ్ఞాన మొదవి
ఈమహానందకుప్లస్కరామ మంజ
లిప్రణీతమందాకిని శ్లేషణింతు.

మస్మనోజ్ఞ తనూవినిర్మాణకలిత
భూతపంచీకరణవేళ మొగ్గుపడి గ
సమ్మ కానలె గాక యాపాధగతున
కంబుమన కేల నాహృదయంబు కగగు.

ఈజలదుఁ డింతకునుమున్నె యెన్నో పొందెఁ
గానుకలు మద్దిరాంబీధికలఁ జరించి
ఇతిని కార్దుఁడనైన నాహృదయపుటము
వీఁ డెఱిగెనేమొ మఱిమఱి వెంబడించు.

మున్ను న ర్తనశాలాభిముఖుడనై మ
హాంధతామిస్రశర్వరియందుఁ గీచ
కుండనయి వీవిలోన లీనుండ నైతి
మఱలఁ దనలోనఁ గలుపుకోఁ దరుమఁజొచ్చె.

ఈప్రణయగీతి మును పల్కరించినంత
నామెడ మహానుగక్తయునాఁ బగువులు
పెట్టి నచ్చెడి దిప్పుడు పిలచి పిలచి
నాగళము సన్నవోవుచున్న నియుఁ గూడ.

మనము నూత్ననూత్నప్రణయగాఁగుసిద్ధులందు
ముగ్ధులము సచేలన్ననములు పొనర్చు
తఱిని బహుధాభిలషితభేదప్రళాణ
మందు నాగీతి పొంగెడి దబ్బివోలె.

ఇప్పుడు ప్రళాంతసంసార విద్దమును
నీవు నే నయి నేనును నీవు నై ప
రస్పరహృదంతరాళవిశ్రాంతి పొందు
వేళ నే మయ్యె నాగొంతు పిలచి పిలచి.

నీవు తొలినాఁడు నామనోనిభృతనీధి
జన్మజన్మాంతరపునీతసంస్కృతాచార
ణీత మానందశకలము నీమనోజ
లేజసంస్పర్శకలిమి వెల్లించినావు.

అని క్రమక్రమవర్ధితమై దిశాంత
రములు రోదసీకుహర మాక్రమణ చేసి
సగగ నానాగపదత్రివిష్టసము పెరిగి
నైకతారకాపథములదాఁక పోయి.

ఈయనంతవృద్ధికి విసుగై తి తుదకుఁ
గుంచుకొని కుంచుకొని వినిగూఢ మస్మ
దంతరాత్మప్రసక్తిమై యందె మఱలఁ
దొల్లిఁ టానందశకలమై తొంగలించు.

మార్గశీర్వాతవేళ గుమ్మములు పూచి
 యీముషకశ్యకకు నలంకృతులు సేయు
 మొగమునను లాగికొన్న దీముద్దరాల్లు
 మిహికపుకొ సన్నిముత్యము మేలిమునుగు.

నాపువ్రందోటలో లతాంతములు నదిలి
 కోరడులయగును బూచిన గుమ్మములనె
 నిలుకడలు చేసికొని కౌగిలులు వదలవు
 తేటజంపతు లింతగాఁ జెల్ల నారి.

మంచుదమ్మిన నాపోవు మార్గ సాగ్న
 కమ్రలతికాసతులు నన్నఁ గౌగిలించి
 నామొడలు జల్లు మనిపించినవి విలోచ
 నాగమీలనసౌఖ్యమ్ము లావహించి.

సగము మేఘానృతమ్మయి సగము హరిణ
లాంఛనమునోజ్జ శిశిగవిలాసచంద్రి
కానృతమ్మయి యీవోయ్యచు మతివ! మనము
కొంగిటం గ్రమ్ముకొని యున్నకరణిఁ బొలుచు.

ఈజలదమాల వ్యాపించి యీశశాంక
కలితగగనార్ధభాగమ్ము క్రమ్ము నేను
ప్రేమసీ! విన్నును మదురఃపిహితవదన
నాక్రమించుకొన్నట్లుగా నవఘళించు.

దివ్యగంగాధునీపరదీప్త మంబు
ధరసమాక్రాంతము శశాంకతరుణచంద్రి
కావృత మ్మివియత్పథ మస్మదీయ
ప్రణయచారిత్ర మఖిలమ్ము ప్రతిఫలించు.

౯౪

ఒకమహాగాఢమును శిశిరోజ్జ్వలంబు
నగు నెదో పరిష్కంగమునందు మనల
ప్రాణపంచకయుగళమ్ము వాంఛ సేతు
దేవి! దశధాప్రతున్నంబు కానలె నని.

అప్పు డానిత్యవస్త్రభిన్నాత్మలమయి
వెలది! యీనాటి మనప్రేమబలమచేత
మనభవిష్యత్ప్రజాసుకుమారహృదయ
ప్రణయచరితమల్ పాలించవలయు ననియు.

నీప్రళాంతాచ్ఛనిస్తరంగప్రణయప
యస్సుధారాశిలోపల నస్మదీయ
ముజ్జ్వలప్రేమనౌకము నున్నచోట
నున్నయట్లుగఁ గదలకయుండె దేవి!

అదియు నివ్వీచి నిర్వాయు వస్మదీయ
నౌక యాయొడ్డు పట్టుకొన్నది సమీర
మొక్కపొర లేదు తెరచాప లూడి యూడి
చిన్నిగాలిపొరల్ కదల్చితిని నేను.

బహుప్రయాసమ్ముపడి పరవళ్ళు త్రొక్కి
నిస్తరంగభవత్రేమనీరరాశిఁ
జిన్నరితరంగచాలు సృజించినాను
చిన్ని నానౌక యాయొడ్డు చేరుటకును.

లలితశృంగారమధుమాసలక్ష్మీవైన
 నీవిలాసైకపాదచిహ్నితసుమమ్ము
 నాయెడఁద పూవుదోట యనంతకోటి
 గాసునుపరీమళముల శ్లాఘ్యత నహించు.

ఆపువుదోటను బికమ్మనైన నాసు
 మధురపంచమగీతిలో మణగియుంటి
 మీపువుదోటతోఁగూడ నీవు నేను
 సకలమైనట్టి యీప్రపంచకముతోడ.

అందు నిని యున్న దనుచు లే దనుచు లేక
 యున్న దని యుండిలే దని యిన్ని గతుల
 రమ్యమద్వీత మిది పరబ్రహ్మవోలె
 నీయతికృపచేత విచారణీయ మయ్యె.

సీపయిన నేను పాట లెన్నియొ రచించి
యీమృదులవీణమీఁద వాయించుకొనుచు
వాడవాడలఁ దిరుగుచున్నాఁడ నన్ను
నేరునుం బల్కరించినవారు లేరు.

అలసి యీవీణ తలక్రింద నవధరించి
నిగురపోదున ఎండ మండిపడునేని
వీణ యిది నెత్తి కడము పెట్టుకొందు
నొలయు వాసలు దీనితో నొడ్డుకొందు.

సీపయిన నిన్నిగీతముల్ నిర్ణయించి
పలుకు సీవీణ యెండకు వాన కిల్లు
చివికిపోయి యేనాటికో శిథిలమైన
నది పలికినట్టి పాట లేమానొ కాని.

మనపగన్నగప్రేమసంబంధ మింత
 దృఢతరం జాతకును గత మేమొ యంచుఁ
 గారణము చొక్క తొకటిగా నేరి తెచ్చి
 తొలుత తొలుతనె కాదని ప్రోసిపుత్తు.

పాప మిల్లు నిరాకరింపబడికూడ
 నాయెడల నిత్యమును బ్రసన్నములెసుమ్ము
 నీనుసాందగ్యశీలముల్ నీకులీన
 తయును నీయిట్టిదగు సగాధంపుప్రేమ.

ఇన్ని నాశ్శకుఁ దెలిసిన దీప్రణయపు
 సుదృఢబంధకారణము నాయెడ విధేయ
 మై పసితనంపునాటి పిత్రాజ్ఞ నెంచి
 జననియనుమతి గని భక్తివిసత మయ్యె.

అమృతతరుపల్ల వాభిరామార్ద్రమూర్తి!
 నీకృపావేశమునఁజేసి నీపదాంబు
 జముల మోగిన నాగానజనితరవము
 వినఁబడియెఁ బ్రేమవాహినీవీధులందు.

అమితశృంగారరసవీధులందు నీకు
 నవనసంతోత్సవంబులే చివురుఁబోడి!
 ప్రణయసోపానముల నిలాబడి మదీయ
 భావకన్యక నీకు నివ్వాలి పట్టు.

ఈనవమధూదయపువేళ నింతి! నిన్నుఁ
 బ్రణయకోమలమాకందపాదపమ్ము
 శీతలచ్ఛాయలందు వసిగఁజేసి
 ముగ్ధభావప్రసూనాలు పూజ లిత్తు.

౧౦౦

మొగిలుచాటు శరజ్జ్యోత్స్న మొగిఁ బిశంగ
 రుచులు వెదజల్లుపథముల విచికిలార్ద్ర
 గంధి! నలిపంపు పండుచెఁగావించిర
 పై విఘోచనాగతాంజనస్రభలు పర్వి.

పచ్చి నీమే నొకేసారి వార్షికాభ్ర
 లీనసాదామనీపింగలిమము నంగు
 లీవిలూసజపాపాటలిమము చలద
 లీగరున్నోహనశ్యామలిమము తన్వి!

నననవసరస్వతీయమునాభగీర
 థాత్మజావేణికాపూతయగు ప్రయాగ
 వోలె సత్వరజ సమోభూరిగుణస
 నాభశాంకరివోలె నందగిలె దీవు.

పడఁతి! నీప్రేమదారుల నడచి నడచి
పూవుల బజారులందునఁ బోయినట్లు
నవనవపరీమళ తనూనవ్యతామ
నోజ్జమూర్తిగ నెంచుకొందుచు లతాంగి

తరుణి! మన్మథాంధ్రునిద్యౌరమున భ
వత్ప్రవేశవాంఛాలవేశత్ప్రచలిత
మైన నాయాత్మఁ జొచ్చు నీయమృతవాస
నానిలమ్ములు పోసికొన్నవి పురంద్ర!

నాసాగసుటింటఁ జిన్నిరత్నంపుదీప
మిడికొనినరీతిఁ బదునుచేయించుకొన్న
నాదుపొలమున సురగంగ బోదె కొదుగు
లీల నాయాత్మ నీవు వెల్లించినావు.

తుంగగిరిసానువుల మహాదుితతరంగ
 ఖిగిరికుమారకుని ప్రేమవేగ మదియు
 అంకట్లల కొగ్గి నీయందుఁ బ్రేమ
 నింతి చిలువాకలై ప్రవహించె చూడు.

నిలుకడలుపడ్డ యాప్రేమకొలఁకులకును
 కెలఁకులను బూచె శశపత్ర మలఘుతరము
 ముగ్ధరమృమ్ము కానుక పుచ్చుకొమ్ము
 కోసి తెచ్చితి దీని నీకొఱకు నేడు.

ఇది సభక్తిక మర్పిత మిది భవచ్చి
 రంబునను నీదుమోముపై వ్రాలి దేవి!
 శారదాఫలబాలశశాంకరేఖ
 వలెఁ జెలంగె నాపూర్వతపస్సుచేత.

